Spalničky

nejsou exotickým onemocněním a nepostihují jen děti

Co jsou spalničky?

Spalničky jsou vysoce nakažlivé onemocnění – každý vnímavý jedinec, který se setká s virem spalniček, téměř s jistotou onemocní. Virus spalniček se šíří vzduchem vdechnutím, kýcháním a kašláním. Virus spalniček může ve vzduchu a na površích přetrvat až dvě hodiny.

Zdrojem nákazy je vždy nakažený člověk.

Průběh spalniček ve svém začátku připomíná nachlazení. Nakažený člověk má rýmu, kašel, zanícené oční spojivky a trpí světloplachostí. Postupně dochází ke zvyšování tělesné teploty a vzniku vyrážky. Někteří z nemocných mohou také trpět průjmem, zánětem plic, průdušek, středního ucha či centrálního nervového systému. Závažné případy se mohou se objevit zejména u dětí, nebo u jedinců s oslabeným imunitním systémem. [1; 2]

Kde se spalničky vyskytují?

Spalničky jsou stále ještě v mnoha zemích běžným onemocněním. Vyskytují se na **Středním východě**, v **Pacifiku** a také v **Asii**. I v některých zemích **Evropy** se nadále vyskytují lokální epidemie. Od ledna do konce dubna 2017 bylo v Evropě hlášeno již **4 674 onemocnění spalničkami.** Hlášen je zvýšený výskyt spalniček zejména v Rumunsku, ale také v Itálii, Belgii, Německu, Spojeném království, Francii, či Španělsku. Onemocnění se však objevilo i v dalších evropských zemích včetně České republiky. (pro *země Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru, zdroj ECDC, TESSy).* [3]

Jak se nákaze bránit během cest?

Pokud jsme nebyli očkováni, nebo pokud si nejsme jisti, zda jsme byli očkováni, je vhodné se nechat naočkovat.

Jelikož se spalničky šíří vzduchem, dodržujte zásady respirační hygieny a hygieny rukou:

- Často si umývejte ruce.
- Pokud nemáte k dispozici vodu a mýdlo, používejte antibakteriální gely či ubrousky.
- Nedotýkejte se zbytečně svých úst, nosu a očí. Pokud se obličeje dotknout potřebujete, pak jen čistýma rukama.
- Při kašlání a kýchání si zakrývejte nos a ústa jednorázovým kapesníkem, ne však pouze svojí rukou.
- Snažte se vyhnout užšímu kontaktu, jako je objímání, či polibek (i při zdravení), s nemocnými. Patří sem i vyhnutí se společného používání příboru, sklenek či hrníčků během jídla a pití. [1;5;6]

Obr. 1 Spalničky [11]

Jak se nákaze bránit?

Nejúčinnější ochranou proti spalničkám je očkování.

V ČR se v rámci pravidelného očkování podává první dávka vakcíny dětem od 15. měsíce věku, druhá dávka se podává za 6-12 měsíců po podání první dávky. Očkovat lze i v dospělosti. [3]

Kdo je nejvíce ohrožen?

Zejména malé děti, které ještě nemohou být očkovány. Ohroženy jsou také osoby, s oslabenou imunitou nebo také osoby, které nemají z jakýchkoli důvodů dostatečnou hladinu ochranných protilátek po očkování**.** [4]

Zdroje:

1. Measles. Centers for disease control and prevention [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: https://wwwnc.cdc.gov/travel/diseases/measles
2. Spalničky – význam onemocnění a aktuální situace v Evropě [online]. 2017, , 7 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/2017_Spalnicky_vyznam_onemocneni_a_aktualni_situace.pdf
3. http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/immunisation/pages/european-immunisation-week.aspx
4. Measles. World Health Organization [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: http://www.who.int/topics/measles/en/
5. https://www.mzcr.cz/Soubor.ashx?souborID=23237&typ=application
6. Spalničky a jejich aktuální výskyt v Evropě. Ministerstvo zdravotnictví [online]. 2017 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Verejne/dokumenty/spalnicky-a-jejich-aktualni-vyskyt-v%C2%A0evrope_13660_5.html7.
7. Svaz cestujících ve veřejné dopravě [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: http://www.svazcestujicich.cz/
8. Osobní doprava - časové řady. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/osobni_doprava_casove_rady
9. Redakce, Patria Online. : Počet cestujících na letištích v Evropě loni stoupl o pět procent [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: https://www.patria.cz/zpravodajstvi/3456465/pocet-cestujicich-na-letistich-v-evrope-loni-stoupl-o-pet-procent.html
10. Air Navigation report [online]. 2016, , 20 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: https://www.icao.int/airnavigation/Documents/ICAO_AN%202016_final_19July.pdf11
11. Obr. 1 Spektrum zdraví [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: http://www.spektrumzdravi.cz/academy/spalnicky

Šíření spalniček napomáhá i cestování…

V roce 2016 cestovalo městskou hromadnou dopravou 2,28 miliardy osob – průměrně ujeli 7,6 km, po českých železnicích více než 179 miliónů osob.

Pražské letiště V. Havla odbavilo 13 751 509 cestujících, evropská letiště odbavila více jak 2 miliardy cestujících a letecky bylo na celém světě v roce 2015 přepraveno 3,5 miliardy cestujících. [7; 8; 9; 10]

Zpracoval: Státní zdravotní ústav, Centrum epidemiologie a mikrobiologie ve spolupráci s oddělením biostatistiky

Spalničky jsou závažné onemocnění

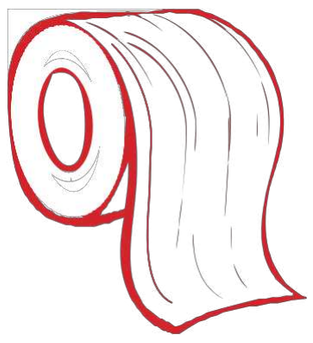
Spalničky nejsou banální dětské onemocnění. Jedná se o vysoce nakažlivé virové onemocnění, které se snadno šíří mezi neočkovanými osobami. Příznaky zpravidla nastupují za 10 až 12 dní po nákaze, zpočátku připomínají nachlazení s rýmou, kašlem a zvýšenou teplotou. Nemocný má zarudlé oči, citlivé na světlo. S postupujícím onemocněním, obvykle třetí až sedmý den, může horečka dosáhnout až 39 – 41°C a objevuje se červená vyrážka, která přetrvává 4 až 7 dní.

Přibližně 30 % hlášených případů má jednu nebo více komplikací, zejména děti do 5 let a dospělí nad 20 let. Spalničky mohou mít závažnější průběh u osob s oslabeným imunitním systémem.

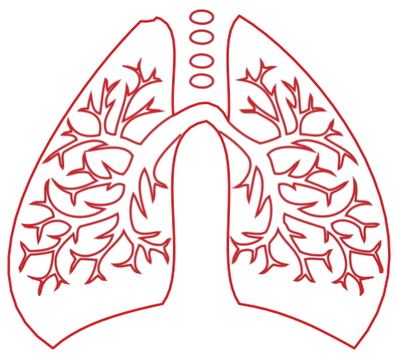
Komplikace onemocnění spalničkami.

U 7 až 9 ze 100 nemocných dětí vzniká **infekce ucha**, která může způsobit ztrátu sluchu.

8 ze 100 nemocných udává **průjem.**

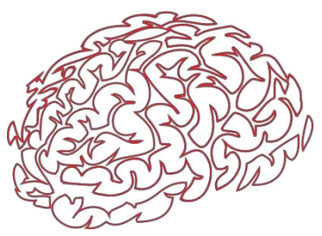
U 1 až 6 ze 100 nemocných dochází k **zápalu plic**. Jde o nejčastější příčinu úmrtí při onemocnění spalničkami u malých dětí.

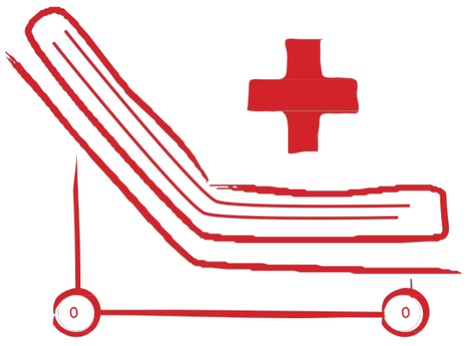
U 1 z 1000 nemocných osob vznikne **akutní zánět mozku,** který může vést ke křečím a způsobit hluchotu nebo mentální postižení.

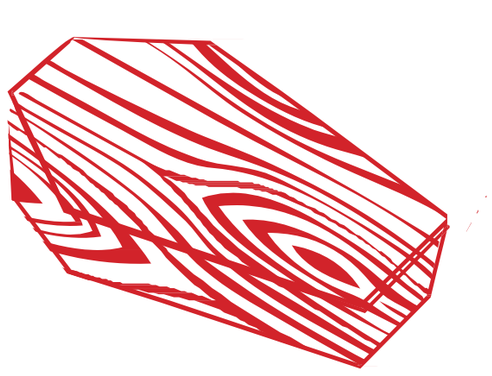
Onemocnění oka, např. poškození rohovky (vnější vrstva oka), může vést až ke slepotě. Tato komplikace postihuje především podvyživené děti a souvisí s nedostatkem vitamínu A.

Velmi vzácná, ale smrtelná komplikace **postihující mozek**, známá jako subakutní sklerotizující panencefalitida (SSPE), se může objevit až několik let po prodělání onemocnění spalničkami.

1 ze 4 osob, které onemocní spalničkami, potřebuje **hospitalizaci**.

Přibližně 1 z 1000 osob postižených spalničkami, v důsledku onemocnění **zemře.**

Zdroj: ECDC. Measles and rubella elimination: Communicating the importance of vaccination. Stockholm: ECDC; 2014. Available at: ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/Measles-rubella- elimination-communicating-importance-vaccination.pdf
https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/infographic-measles-serious-disease

Očkování proti spalničkám chrání Tebe i Tvou rodinu. Očkováním proti spalničkám přispěješ ke zdravé společnosti.